

Regeringskansliet

Remiss - Betänkande SOU 2024:8 Livsmedelsberedskap för en ny tid

Sammanfattning

Kommunen har av Regeringskansliet getts möjlighet att yttra sig över betänkandet SOU 2024:8 Livsmedelsförsörjning i en ny tid. Yttrandet ska ha inkommit senast den 16 maj 2024.

Kommunen har inte rådighet över hela livsmedelskedjan. Näringslivet har en god förmåga till omställning och bör ges ett ansvar. Ansvaret för livsmedelsförsörjning behöver upp till regional eller central nivå. Det är rimligt att kommunen har ett ansvar att bidra i arbetet och att ha en plan för att distribuera nödhjälp på lokal nivå.

Förvaltningens synpunkter

Allmänna synpunkter

Mörbylånga kommun understryker vikten av att se till de 290 kommunernas olika förutsättningar. Försörjningsbalansen i kommunerna skiljer sig åt enligt Hushållningssällskapets kartläggning. Ansvaret för att fördela försörjningen måste upp på regional eller central nivå av det geografiska områdesansvaret.

För att livsmedelsförsörjningen ska fungera behöver flera beredskapssektorer få ett ansvar att säkerställa livsmedelsförsörjning längs med hela livsmedelskedjan. Även transporter, dricksvattenförsörjning, kontanthantering, elförsörjning och drivmedelsförsörjning behöver fungera.

Livsmedelskedjan bedrivs från primärproducenten via transporter till förädling, vidaretransporter till lager och/eller försäljningsställen av det privata näringslivet. Ingen av dessa i kedjan ingående parter har som krav på sig att faktiskt leverera en vara med säkerhet till konsument. Näringslivet har visat god förmåga till omställning i tidigare kriser om förutsättningar ges.

Mörbylånga kommun har en hög grad primärproduktion men låg andel förädling och offentliga kök. Endast primärproduktion som kan konsumeras utan förädling eller genom att hushållens kunskap om förädling ökan kan omhändertas lokalt.

Kommunen får i betänkandet ett otydligt ansvar. Kommunen får svårt att planera för människor som vistas i kommunen över tid. Blir kommunen en inrymmande eller utrymmande kommun? Det har en stor påverkan på behovet av livsmedelsförsörjning.

13.2 Kontinuitet i måltidsverksamheter bör säkerställas

Mörbylånga kommun har en låg andel offentliga kök men hög andel kommunala tillagningskök. Detta kan vara en enorm resurs för att tillhandahålla måltider under långvariga allvarliga händelser och ytterst krig men kostnaden att rusta dem robusta är hög. I nuläget pågår en översyn av antalet kök för att minska dem.

13.1 Den enskildas förmåga bör stärkas

Enskildas föreslås fortsatt uppmanas till en veckas beredskap vilket vi anser är lågt. För att understryka allvaret i det säkerhetspolitiska läget bör enskilda uppmanas till en längre tids beredskap.

15. 1 och 15. 2 Ett motståndskraftigt livsmedelssystem

I betänkandet förs ett nyanserat och förnuftigt brett resonemang om förutsättningarna för hur samhällsplaneringen kan fungera som verktyg för att skydda jordbruksmark/livsmedelsproduktion på jordbruksmark. Kommunen påpekar att även vatten bör föras upp som viktigt för fiske/fiskodling. Tillgång till livsmedlet vatten bör ingå i den nationella livsmedelsstrategin.

Riksintressesystemet är svårhanterligt och behöver förnyas. Om det ändå landar i ett riksintresseanspråk för jordbruksmark bör det ske nyanserat och inte schablonmässigt. Enligt förslaget behöver även livsmedelstillverkning, livsmedelskontroll och livsmedelsdistribution ingå. Om det är anläggningar för livsmedelsproduktion och förädling samt distributionskedjor som avses behöver det utredas hur verksamheterna ska kunna upprätthållas, inte bara skydda de fysiska strukturerna.

Ändringar i skyddet av jordbruksmark i syfte att säkerställa livsmedelsproduktion behöver följas av omfattande konsekvensanalyser som tar hänsyn till samhällsplaneringens hela bredd. I Mörbylånga kommun har vi en låg andel förädling av livsmedel och har i nuläget svårt att tillgodose näringslivets behov av mark för expansion.

16.1 Stärkt förmåga att hantera allvarliga störningar

Vid flera händelser har det svenska krishanteringssystemet brustit i förmågan att tolka skeendet. Det skedde till exempel under skogsbränderna i Västmanland och under snökaoset på E22. Vid dessa tillfällen har vi i grunden haft förmågan att kommunicera vilket under ett krig kan vara sämre. Förmågan att tolka skeendet behöver öka.

David Idermark
Administrativ chef

Camilla Thure
Beredskapssamordnare